

MAJKE OVISNICE NAKON PORODA

BORAN UGLEŠIĆ*, IGNA BRAJEVIĆ-GIZDIĆ**, DAVOR LASIĆ*

Porod i materinstvo su najznačajniji događaji u životu žene, pa bi trebalo očekivati da će majka ovisnica u trenucima kad na svijet donosi dijete, u interesu djeteta a i svome, prestatu sa konzumacijom droge. Na temelju podataka Odjela za neonatologiju i intenzivno liječenje, Klinike za ginekologiju i porode, KB Split, donose se podaci o majkama (ukupno 64) koje su u posljednjim godinama rodile. Daju se osnovni demografski podaci i ističe se kako je svima bio preporučen adekvatni tretman i liječenje. Iznose se podaci Zavoda za bolesti ovisnosti Splitsko - dalmatinske županije, gdje se (od ukupnog broja) javilo samo 34% ovisnica. Prikazuju se neke značajke u odnosu na "ovisnički staž". Podaci su nadopunjeni prema evidenciji Policijske uprave Split. U evidenciji smo (od ukupnog broja) pronašli 44% ovisnica, koje su "i dalje u drogi", te veći broj njih s odgovarajućom "kriminalnom aktivnosti", a vezano za ovisnost. Na temelju iznijetog, ističe se zaključak o potrebi intenzivnijeg rada sa majkama ovisnicama baš u trenutku poroda.

Deskriptori: DROGA; OVISNOST; POROD; NOVOROĐENČE

UVOD

Suočeni smo sa neprihvatljivom i skoro neshvatljivom činjenicom da se žena u trudnoći drogira i da kao ovisnica rađa. Razmišljali smo o mogućnostima "intervencije" i organiziranom pristupu liječenju (postizanju apstinencije) u tom periodu. Trebalo bi pretpostaviti da su porod i materinstvo najznačajniji događaji u životu žene, često prekretnica sa njenim navikama i stilom življenja pa da će se majka u trenucima kad na svijet donosi dijete, u interesu djeteta a i svome, prestatu sa konzumacijom droge i okrenuti se kvalitetnijem životu koji će njoj i njenom djetetu pružiti šansu normalnog življenja (1). To bi trebalo biti možda i pravo vrijeme djelovanja, da se u tim trenucima donese odluka o prestanku sa drogom i da se to sprovede, da majka "izađe iz rodilišta" sa djetetom koje će moći odgajati i podizati, da pres-

tane robovati drogi i da sa svojim djetetom živi.

CILJ I METODE RADA

Utvrditi osnovne karakteristike majki ovisnica i njihovo ponašanje u odnosu na drogu do tada, u trudnoći, porodu i nakon poroda. Rad se temelji na podacima Odjela za neonatologiju i intenzivno liječenje, Klinike za ginekologiju i porode, Kliničke bolnice u Splitu (2).

PRIKAZ ISPITANIKA

Prema podacima Odjela za neonatologiju i intenzivno liječenje, Klinike za ginekologiju i porode, Kliničke bolnice u Splitu u posljednjih 7 godina rodile su ukupno 64 žene - ovisnice o drogi i to:

- u 2002. godini rodilo je 11 ovisnica;
- u 2001. godini 13 ovisnica;
- u 2000. godini 14 ovisnica;
- a u razdoblju od 1996. do 1999. godine ukupno 26 ovisnica.

Na Slici 1. prikazana je životna dob majki ovisnica. Bilo je nekoliko (3) vrlo mladih roditelja u dobi od 17-19 godina (5%), veliki broj - ukupno 22, bile su u dobi od 20 do 25 godina (34%), najveća

skupina je u dobi od 26 do 31 godinu (23 ili 36%), dok se u starijoj dobnoj skupini od 32 do 38 godina broj smanjuje, jer je bilo ukupno 12 roditelja (19%). Za 4 roditelja (6%) nije poznata dob.

Stručna sprema ovih roditelja prikazana je na Slici 2. gdje je vidljivo da uglavnom odgovara prosječnoj populaciji ovog kraja, jer i u ovoj selekcioniranoj grupi majki ovisnica najveći postotak pripada ženama sa srednjom stručnom spremom (35 ili 55%).

U odnosu na konzumirane droge (Slika 3.) dominira heroin sa 70%, veliki broj uz to uzima i heptanon 10%, dok se marihuana navodi u zanemarivom postotku 3%. U skupini "nepoznato" (17%), uključeni su razni politoksamani koji uzimaju "sve do čega dođu" - u zadnje vrijeme najčešće uz heroin razne sintetske droge.

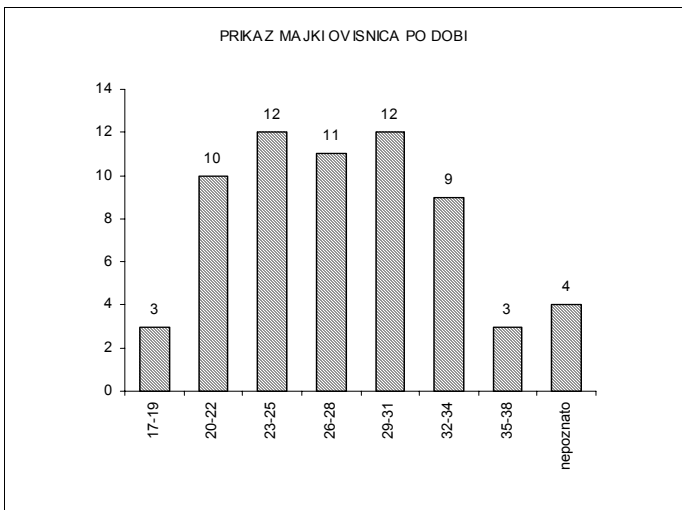
Na Slici 4. daje se pregledni prikaz u odnosu na ranije porode. Vidi se da je najviše bilo prvorođkinja (24 ili 38%), drugi put je rodilo 11 žena (17%) a treći put 7 (11%), četvrti put 1, dok podatke za 21 ženu nismo dobili.

Ako pokušamo predočiti atmosferu u rodilištu, događanja oko poroda i nakon istoga lako možemo zaključiti da je u tim trenucima, svim ovim roditeljama

* Klinička bolnica Split
Klinika za psihijatriju

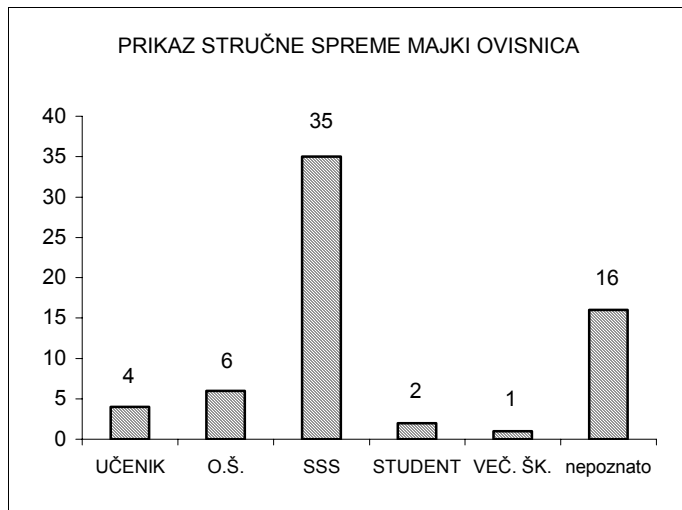
** Zavod za bolesti ovisnosti
Županije splitsko-dalmatinske

Adresa za dopisivanje:
Dr. Boran Uglešić
Klinička bolnica Split
Klinika za psihijatriju
21000 Split, Spinčićeva 1

Slika 1. Prikaz životne dobi majki ovisnica

Figure 1 The age of addicted mothers

Slika 2. Prikaz stručne spreme majki ovisnica

Figure 2 The schooling degree of addicted mothers

bio pružen adekvatan tretman, ali i vrlo snažna i uvjerljiva "preporuka" i savjet o nespojivosti narkomanije sa kasnijim životnom, o potrebi tretmana i prekida sa drogiranjem. U odnosu na organizaciju liječenja ovisnika na ovom području, svi se upućuju da se obrate Zavodu za bolesti ovisnosti Splitsko - dalmatinske županije, Sv. Kajo u Solinu, ustanovi koja ambulantno tretira i zbrinjava ovisnike. U nastojanju da dobijemo uvid u "sudbinu" majki ovisnica obradili smo podatke iz ovog Zavoda.

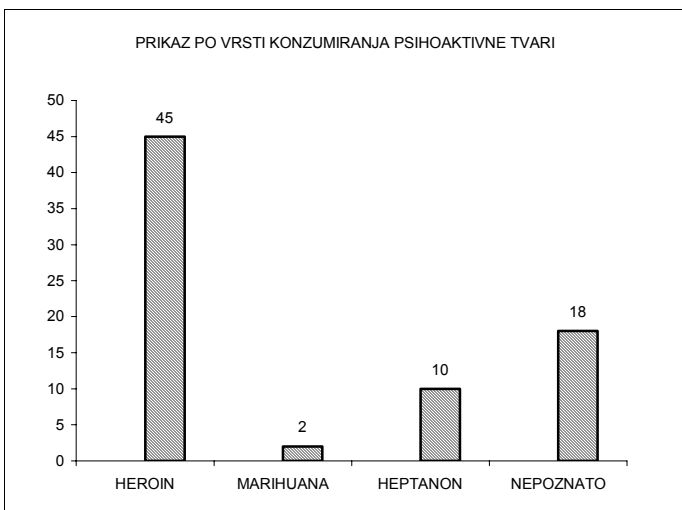
PODACI DOBIVENI PRAĆENJEM ISPITANICA (KATAMNESTIČKI PODACI)

Podaci iz Zavoda za bolesti ovisnosti Županije Splitsko-dalmatinske

Od ukupnog broja 64 ovisnice kojima je svima bilo preporučeno liječenje, u Zavod su se javile samo 22 pacijentice. Treba međutim napomenuti da je od ovog broja njih 13 (16%) već ranije bilo na određenom tretmanu. To su one za koje je na Slici 3. navedeno da su uzima-

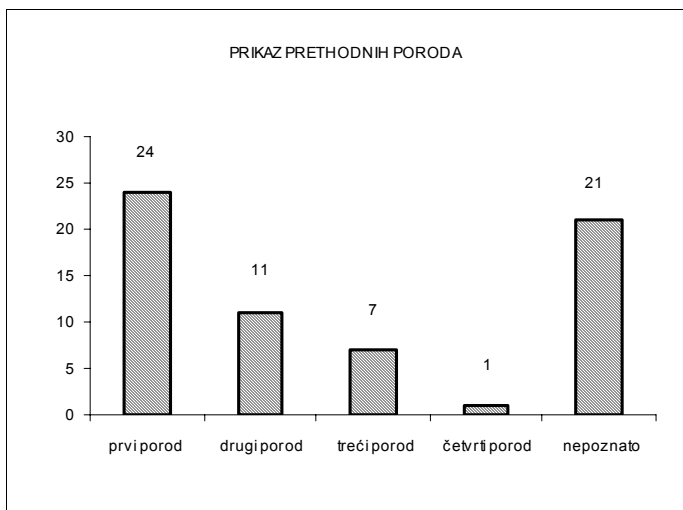
le - heptanon. Prema tome od ukupnog broja samo je 9 roditelja ovisnica prihvatilo sugestiju da krene putem liječenja. Od ukupnog broja onih koje su se odazvale i javile Zavodu njih 19 se javilo "samoinicijativno", 2 na izričiti nagovor i zahtjev liječnika ordinarijusa, a jedna na preporuku Centra za socijalni rad (3).

Slika 5. daje prikaz ovisnica u odnosu na životnu dob. Ovi podaci su skoro identični kao i za sve naše ispitanice, a kako je to prikazano na Slici 1. Većina (56%) je u dobi od 20 do 28 godina, dok je starijih (iznad 29 godina) bilo 40%.

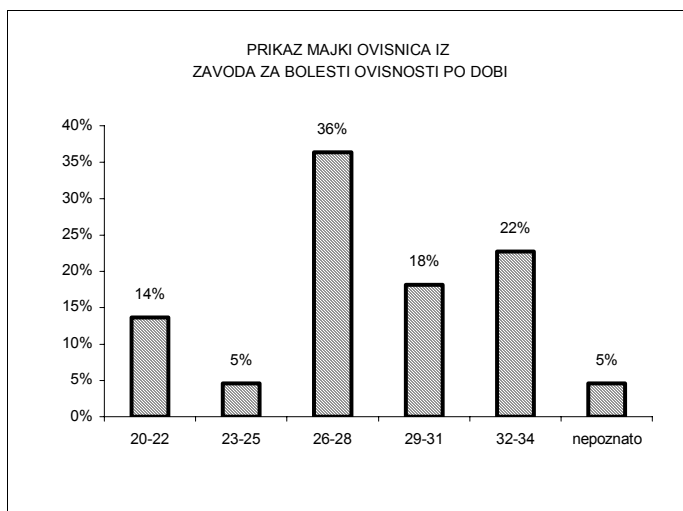
Slika 3. Prikaz majki ovisnica po vrsti konzumiranja psihoaktivne tvari

Figure 3 Drugs abused by addicted mothers

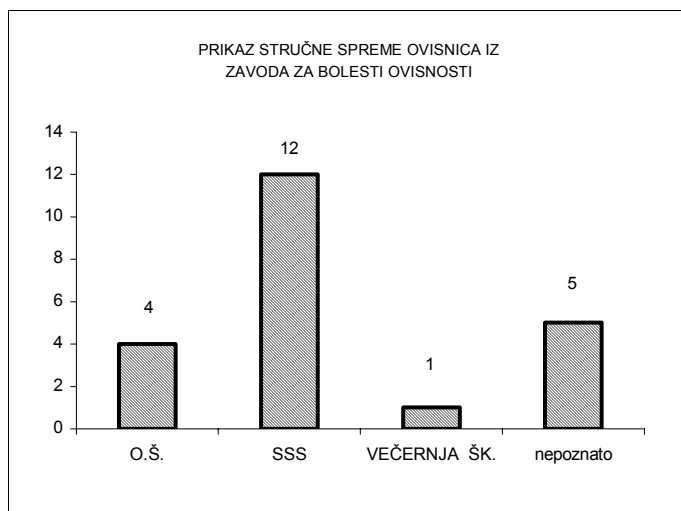
Slika 4. Prikaz prethodnih poroda majki ovisnica

Figure 4 The previous delivery of addicted mothers

Slika 5.
Prikaz dobi majki ovisnica pri Zavodu za bolesti ovisnosti
Županije splitsko-dalmatinske

Figure 5
The age of addicted mothers in the Institution of treating addiction
of the Split-Dalmatian district

Slika 6.
Prikaz stručne spreme majki ovisnica pri Zavodu za bolesti ovisnosti
Županije splitsko-dalmatinske

Figure 6
The schooling degree of addicted mothers in the Institution of
treating addiction of the Split-Dalmatian district

Slika 6. prikazuje stručnu spremu majki ovisnica liječenih pri Zavodu za bolesti ovisnosti. Ovi podaci su gotovo identični onim prikazanim na Slici 2. Najveći broj se odnosi na osobe sa srednjom stručnom spremom (54%). Sve pacijentice su bile uključene u metadonski program. Rezultat tretmana je nažalost bio vrlo loš, a prikazuje se na Slici 7. gdje se vidi da po završenom tretmanu samo 5 pacijentica (23%) održava apstinenciju, dok preko 50% to nisu postigle. Ako ovome pridodamo i 27% označenih

s "nepoznato", zaključujemo da su u preko tri četvrtine slučajeva terapijska nastojanja ostala bez rezultata.

PODACI DOBIVENI PRAĆENJEM ISPITANICA

Podaci prema evidenciji Policijske uprave

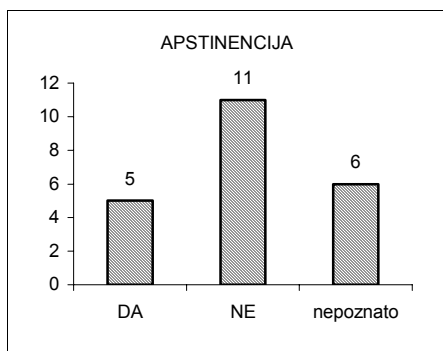
Pokušali smo makar nešto doznati o sudbini ostalih 42 ovisnica, pa smo pribavili podatke i iz evidencije Policijske uprave u Splitu. Doznali smo da je velika većina ovih ovisnica i dalje "u drogi". Od ukupnog broja (42), 28 su evidentirane kao počinitelji (nakon poroda) kaznenih djela. U 18 slučajeva se radilo o jednom, 8 njih su počinile 2-3 kaznena djela, a 4 su multipli recidivisti. Djela zbog kojih su prijavljene su različita, ali sva izravno povezana sa ovisnošću. Radi se o krađama pa do jednog slučaja ubojstva. Dobili smo i podatak da je jedna osoba nakon poroda (a vezano za drogiranje) umrla.

Ako ovisnicama koje su se javile zbog tretmana Zavodu (22) sada pridodamo ovih 28, ostaje još 14 kojima se "zagubio trag". Taj broj nije iznenađujući obzirom da su ove osobe sklone mijenjanju mjesta stanovanja, neprijavljivanju nove adrese, neke su se "izgubile"

zbog promjene prezimena itd., ali nažalost treba pretpostaviti da su sve još "u drogi".

ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Iznijeti podaci nisu nimalo ohrabrujući. Iznijeli smo ih kao prilog raspravi i eventualnom poticaju intenzivnijeg rada sa ovisnicama nakon poroda. Mislimo da bi nastojanja u trenutku poroda i boravka u bolnici, prije i nakon toga, trebalo intenzivirati sa svih aspekata, angažiranjem najšireg kruga osoba i institucija koje su zainteresirane i koje djeluju na ovom području. Trebalo bi posebno intenzivno pratiti mlade majke, nakon izlaska iz rodilišta i poticati da promjene svoj odnos prema drogiraju (4). Pri tome ponuditi sve mjere zdravstvene, socijalne i druge zaštite i pomoći u ovim momentima kada je to, za život žene i njezinog djeteta, više nego odlučujuće. Bez obzira da su iznijeti rezultati skromni, pa i uz činjenicu da nemamo mogućnosti usporedbe iznijetih podataka, ovaj prikaz zaslužuje pažnju. Vjerujemo da ništa i nikada ne treba smatrati izgubljenim, bez obzira koliko rad na ovome bio težak i mukotrpan. Isplati se zalagati i raditi...

Slika 7.
Prikaz održavanja apstinencije majki ovisnica
tretiranih pri Zavodu za bolesti ovisnosti
Županije splitsko-dalmatinske

Figure 7
Withdrawals of addicted mothers in the
Institution of treating addiction
of the Split-Dalmatian district

LITERATURA

1. Ostrea EM, Lucena JL, Silvestre MA. The Infant of the Drug Dependent Mother. In: Avery GB, Fletcher MA, MacDonald. Neonatology. Pathophysiology and Management of Newborn. Philadelphia & New York: 1994; 1300-33.
2. Banović I, Roje D, Tadin I, Barišić A, Vulić M. Trudnoća, porod i novorođenče u ovisnica. Gynaecol Perinatol 2000; 9(suppl. 2): 1-6.
3. Čudina A, Brajević-Gizdić I. Ovisnost u žena. Splitsko-dalmatinska Županija-Zavod za bolesti ovisnosti. Split, 2000.
4. National Institute of Drug Abuse (NIDA). Drug and Addiction Research, The Sixth Triennial Report to Congress 1999; 1-5.

Summary

ADDICTED MOTHERS AFTER DELIVERY

B. Uglešić, I. Brajević-Gizdić, D. Lasić

Giving birth and maternity are two most important events in woman's life, so it should be expected that an addicted mother, in the moments of giving birth to a child, in her own and in the child's interest, stops with consumption of drugs. According to the data of the Department of neonatology and intensive care of the Clinic for gynecology and obstetrician, Clinical hospital Split, the information about mothers (total 64) who have delivered in the recent years are presented. The basic demographic data has been given and it has been pointed out the way of recommended adequate medical treatment. The data found in the Institution of treating addiction of the Split - Dalmatian District are presented, where only 34% (out of the total number) of the addicted woman have been reported. Certain characteristics in relation with the duration of addiction have been shown. The data are accomplished according to the register of the Police department Split, in the register we have found out 44% (out of the total) of the addicted woman, who "continue taking drugs", but also the major number of them a certain criminal activity, connected with addiction. On the basis of presented the conclusion of need for more intensive work with addicted mothers at the moment of delivery would be emphasized.

Descriptors: DRUGS; ADDICTION; DELIVERY; NEWBORN